08/02/2022

Αρχιεπίσκοπος και ΠτΔ στα εγκαίνια της Έκθεσης «Υπέρ Πίστεως και Πατρίδος»

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Παρουσία της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κατερίνας Σακελλαροπούλου και του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου πραγματοποιήθηκαν το απόγευμα τα εγκαίνια της Έκθεσης «Υπέρ Πίστεως και Πατρίδος – Η συμβολή της Εκκλησίας στον αγώνα του 1821», την οποία διοργανώνει η Ειδική Συνοδική Επιτροπή επί της Ακαδημίας Εκκλησιαστικών Τεχνών της Εκκλησίας της Ελλάδος, σε συνεργασία με το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

Τον αγιασμό των εγκαινίων τέλεσε ο Αρχιεπίσκοπος και αμέσως μετά σημείωσε ότι «η Αγιωτάτη Εκκλησία της Ελλάδος συνεχίζει και εφέτος, με πνευματική

αγαλλίαση και χαρά, την προσπάθειά της με σκοπό να τιμήσει ουσιαστικά την Επέτειο των 200 ετών από της ενάρξεως του Αγώνος της Εθνικής μας Παλιγγενεσίας. Είναι γεγονός ότι, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε εξαιτίας της πανδημίας που ενέσκηψε, πραγματοποιήθηκαν πολλές από τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις τόσο στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, όσο και σε όλες σχεδόν τις Ιερές Μητροπόλεις της Εκκλησίας μας».

Μιλώντας για την αποψινή εκδήλωση ο Αρχιεπίσκοπος περιέγραψε ότι «αφορά στην Έκθεση κειμηλίων του Αγώνος της Εθνικής μας Παλιγγενεσίας. Κειμήλια, ιερά αντικείμενα άρρηκτα συνδεδεμένα με τον ηρωισμό και την προσφορά των ανθρώπων στους οποίους ανήκαν. Ανθρώπων που αγωνίσθηκαν υπέρ Πίστεως και Πατρίδος. Ανθρώπων προς τους οποίους το Νέο Ελληνικό Κράτος οφείλει την δημιουργία του. Την γέννηση ή μάλλον την αναγέννησή του μέσα από την τέφρα του πολέμου, με την πίστη στον Θεό, τις προσευχές, την αυτοθυσία, τους μόχθους, την γενναιοψυχία, την ανδρεία και την προσήλωση στο αγαθό της ελευθερίας, χωρίς την οποία είναι αβίωτος ο βίος. Τα κειμήλια αυτά λειτουργούν αφυπνιστικά για την εθνική συνείδηση των Νεοελλήνων. Συνεργούν τα μέγιστα στην διαμόρφωση μιάς νηφάλιας και γρηγορούσης ιστορικής μνήμης, η οποία μας βοηθεί να κρίνουμε και να αξιολογήσουμε σωστά τον ίδιο μας τον εαυτό, την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην χώρα μας και να διαμορφώσουμε, κατά τον καλύτερο τρόπο, το αύριο, το μέλλον, τις συνθήκες στις οποίες θα ζήσουν τα ελληνόπουλα, η ελπίδα όλων μας. Γιατί η ιστορία διδάσκει και συντελεί στην πνευματική μας ωριμότητα και σοφία».

Κατόπιν ευχαρίστησε την ΠτΔ για την παρουσία της, καθώς και όλους τους συνεργάτες που συνετέλεσαν στην δημιουργία της έκθεσης, ενώ ολοκληρώνοντας τον χαιρετισμό υπογράμμισε: «Ο Θεός ας επιχορηγεί σε όλους μας κάθε αγαθό και κάθε ευλογία· και βεβαίως ας ενισχύει την αίσθηση ότι είμαστε απόγονοι Αγίων και Ηρώων· ότι ανήκουμε «σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήρι στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού του, τη θάλασσα και το φως του ήλιου» (Γ. Σεφέρης)».

Στην συνέχεια η ΠτΔ εξέφρασε την συγκίνησή της και τόνισε πως η έκθεση “Υπέρ Πίστεως και Πατρίδος”, αναδεικνύει και τιμά τη συμβολή της Εκκλησίας στην Επανάσταση του 1821. «Εδώ, στον υποβλητικό χώρο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, τα εκκλησιαστικά κειμήλια, οι εικόνες, οι λαϊκές ζωγραφιές, τα τάματα των πιστών, τα φυλακτά των αγωνιστών μιλούν εύγλωττα για τη σύνδεση της θρησκευτικής “πατρίου” πίστεως με την εθνική σωτηρία, για την ταύτιση της Ορθοδοξίας με την εθνική νεοελληνική συνείδηση. Γιατί το Βυζαντινό Μουσείο, τόπος τέχνης και μνήμης, είναι κιβωτός όχι μόνον απλών

τεχνουργημάτων που γέννησε η θρησκευτική πίστη, αλλά και εθνικών συμβόλων. Όπως η εικόνα της Παναγίας Σουμελά – την οποία μνημονεύω σήμερα, συγκλονισμένη από την πρόσφατη βεβήλωση αυτού του μνημείου παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς – μια εικόνα που ο ελληνισμός, και ιδίως ο ποντιακός, θεωρεί κομμάτι αναπόσπαστο της ταυτότητάς του, αφού απεικονίζει την Μητέρα του Θεού, οδηγήτρια και προστάτιδά του στις οδυνηρές περιπέτειες του ξεριζωμού και της προσφυγιάς. Μια εικόνα που εκτέθηκε επί είκοσι χρόνια στους χώρους αυτούς, οι οποίοι σήμερα μας προσφέρουν την σπάνια και πολύτιμη έκθεση, την οποία εγκαινιάζω».

Κάνοντας λόγο για την προσφορά της Εκκλησίας η ΠτΔ σημείωσε ότι «σ' όλη τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, η Εκκλησία αποτέλεσε στοιχείο ενοποιητικό και διαμορφωτικό της ελληνικής ταυτότητας, δύναμη συνοχής έναντι αλλοθρήσκων και ετεροδόξων, καταφύγιο των διωκόμενων και συμπαραστάτρια του ελληνικού λαού στις δοκιμασίες του. Διατήρησε τη γλώσσα και την ιστορία, διαπαιδαγωγώντας συστηματικά τα υπόδουλα τέκνα της, διαφυλάσσοντας την πνευματική τους ελευθερία. "Έως τριάκοντα επαρχίας περιήλθον, δέκα σχολεία ελληνικά εποίησα, διακόσια δια κοινά γράμματα", γράφει ο Κοσμάς ο Αιτωλός το 1779. "Μόνη η παιδεία στερεώνει την θρησκεία εις τα έθνη", διαβάζουμε στον Λόγιο Ερμή, το περιοδικό που ίδρυσε στη Βιέννη ο Αρχιμανδρίτης Άνθιμος Γαζής, το 1818. Και όταν θα έρθει η στιγμή του Μεγάλου Ξεσηκωμού, η Εκκλησία δεν θα προσφέρει στους εξεγερμένους μόνο ηθική συμπαράσταση και πνευματική καθοδήγηση, αλλά θα εισφέρει την ένθερμη συμμετοχή των λειτουργών της. Πάμπολλοι κληρικοί αφιέρωσαν στον κοινό αγώνα του Γένους τη ζωή, την ιερωσύνη, τις οικογένειες, τις περιουσίες τους. Άνοιξαν τα μοναστήρια, αληθινά "προπύργια της επανάστασής μας" κατά τον Μακρυγιάννη, πήραν τα όπλα, σαν απλοί μαχητές, πολέμησαν γενναία, συμμετείχαν στις εθνοσυνελεύσεις, πολλοί θυσιάστηκαν. Ο απλός κλήρος μπήκε ολόθυμα στον αγώνα, όπως χαρακτηριστικά έγραψε ο Φωτάκος, πρώτος υπασπιστής και γραμματικός του Κολοκοτρώνη. "Ο κλήρος εφάνη εις τον αγώνα με τον σταυρόν και με την σπάθην εις τας χείρας, δια να σώση το πλανημένον ποίμνιον και οδηγήση αυτό εις την ελευθερίαν του, φυσικώς, πολιτικώς και θρησκευτικώς". Δεν είναι τυχαίο ότι στους περισσότερους, αν όχι σε όλους, τους πίνακες της ιστορικής ζωγραφικής, τους οποίους φιλοτέχνησαν Έλληνες ζωγράφοι θέλοντας να διασώσουν τη μνήμη των ηρώων που χάρισαν στο έθνος την ελευθερία του και να αναπαραστήσουν κορυφαίες στιγμές της Επανάστασης, υπάρχει πάντοτε ένας εκπρόσωπος της Εκκλησίας. Από τον εμβληματικό πίνακα του Θεόδωρου Βρυζάκη "Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί την σημαίαν της Επαναστάσεως" ως το "Φίλημα. Ο ασπασμός του Παπαφλέσσα από τον Ιμπραήμ" του Ανδρέα Γεωργιάδη – έναν πίνακα που

εικονογραφεί το περιστατικό όπως το ζωντάνεψε στο ομώνυμο διήγημά του και ο Μιχαήλ Μητσάκης – οι ιερωμένοι είναι παρόντες, εμψυχώνοντας, πολεμώντας, οδηγούμενοι ακόμα και στο μαρτύριο».

Προσέθεσε, ακόμη, ότι «τα ονόματά τους και οι πράξεις τους είναι περιλάληητα, αρχής γενομένης από το "Αναστήτωσαν οι Έλληνες" του Παλαιών Πατρών Γερμανού, που κρέμασε ο ίδιος το σπαθί για να ενθαρρύνει τους αγωνιστές. Ο Σαλώνων Ησαΐας, ο Ρωγών Ιωσήφ, ο Μεθώνης Γρηγόριος, ο Γρηγόριος Δικαίος-Παπαφλέσσας, ο Αθανάσιος Διάκος που υπήρξε μοναχός πριν γίνει κλέφτης, νωρίτερα ο Σουλιώτης ιερομόναχος Σαμουήλ στο Κούγκι, είναι μερικά από τα ονόματα που διαφύλαξε η ιστορία, αλλά χιλιάδες οι ταπεινοί και ανώνυμοι παπάδες που εξεγέρθηκαν για την πίστη και την πατρίδα, σε μια στιγμή πνευματικής ανάτασης και υπέρβασης. Τους ύμνησε η λαϊκή μούσα, με στίχους πανηγυρικούς: "Γιατί γιορτάζει η Παναγιά, γιορτάζει κι η πατρίδα/ σαν βλέπουν διάκους με σπαθιά, παπάδες με ντουφέκια/ σαν βλέπουν και το Γερμανό, της Πάτρας το Δεσπότη/ για να βλογάει τ' άρματα, να φχιέται τους λεβέντες". Σήμερα, διακόσια χρόνια από το κορυφαίο γεγονός της νεότερης ιστορίας μας, από τη μεγαλύτερη στιγμή του νέου ελληνισμού, εκθέσεις όπως η σημερινή, εμπλουτίζουν την ιστορική μας μνήμη και βαθαίνουν την αυτογνωσία μας». Κατόπιν η κ. Σακελλαροπούλου συνεχάρη την Ειδική Συνοδική Επιτροπή επί της Ακαδημίας Εκκλησιαστικών Τεχνών της Εκκλησίας της Ελλάδος και το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο για την άρτια διοργάνωση.

Η έκθεση θα φιλοξενείται στο Βυζαντινό Μουσείο μέχρι και την Δευτέρα 30 Μαΐου και περιλαμβάνει διάφορα ιστορικά κειμήλια φυλασσόμενα σε Ιερούς Ναούς, Ιερές Μονές και εκκλησιαστικά Μουσεία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών και των Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, στην Ιερά Μονή Ιβήρων του Αγίου Όρους, καθώς και στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο. Πρόκειται για ποικίλα κειμήλια από ιστορικούς χώρους, όπου διαδραματίστηκαν γεγονότα, τα οποία σημάδεψαν την Επανάσταση του 1821.

Παρέστησαν, Συνοδικοί Αρχιερείς και Ιεράρχες από τις μητροπόλεις των οποίων προέρχονται τα εκθέματα, ο υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, κ. Άγγελος Συρίγος ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, ο πρόεδρος της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Τασούλας, ο κ. Γιάννης Αμανατίδης, εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ και ο κ. Δημήτρης Κωνσταντόπουλος, εκπρόσωπος του ΚΙΝ.ΑΛ.. Επίσης, Διευθυντές Υπηρεσιών της Συνόδου, ο Διευθυντής του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Εκκλησίας, κλήρος και λαός.

Φωτογραφίες: Χρήστος Μπόνης

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΕΡ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821
FOR FAITH AND FATHERLAND
THE CONTRIBUTION OF THE CHURCH TO THE GREEK STRUGGLE OF 1821
ΕΡΤ

ΥΠΕΡ
ΠΙΣΤΕΩΣ
ΚΑΙ
ΠΑΤΡΙΔΟΣ